

תאריך:
23.4.2025

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס: יהדות ואסלאם - פרספקטיבות פמיניסטיות

שם המרצה: פרופ' רונית עיר-שי | שם המחלקה: התוכנית ללימודי מגדר

Course name: Judaism and Islam: Feminist Perspectives | 27-9860-01 מס הקורס:

שיעור	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
יום ג' שעה 12:00	יום ושעה
לפי דרישה	שעת קבלה:
Ronit.irshai@biu.ac.il	מייל מרצה:
/https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

קורס זה יבקש לבחון את דרכי ההתמודדות עם האתגר שמציב הפמיניזם לדת בכלל וליהדות ולאסלאם בפרט, בשני תחומים:

בתחום התיאולוגי – נבחן את האתגר התיאולוגי לאור הבעייתיות שנוסחה בביקורות הפמיניסטיות המוקדמות של שנות השבעים והשמונים. נדון בשאלת המונותיאזם, תיאור דמותו הגברית של האל והשלכותיו על עיצוב התודעה הדתית. נדון ברבדים השונים של הבעייתיות התיאולוגית ונלבן אותן לעומקן.

בתחום הדין הדתי (הלכה/שריעה) – נבקש לדון בשאלות הבאות: מהי המשמעות של עובדת גבריותה של ההלכה, האם קיימות בהלכה הטיות על בסיס מגדרי והאם ייתכן "קול נשי" בלימוד התורה ובפסיקת ההלכה. נעסוק במספר סוגיות המעסיקות את הפמיניזם הדתי היהודי כמו: צניעות, נישואים וגירושין, להט"ביות ואת הפמיניזם המוסלמי בהקשרים של פרשנות פטריארכלית לקוראן כמו –ירושה, פוליגמיה, ויחסים זוגיים.

מטרות/תוצרי הלמידה

הסטודנטיות ים יכירו מושגים בסיסיים, תובנות ורעיונות בתחום של דת ומגדר בכלל ויהדות, אסלאם ומגדר בפרט. למשל – תיאולוגיה פמיניסטית, ביקורת המונותיאזם, תיאולוגיית העקידה ועוד. הסטודנטיות ים ילמדו מקורות ראשוניים באסלאם וביהדות ויקבלו כלים כדי לנתחם מפרספקטיבה ביקורתית-פמיניסטית. הסטודנטיות ים יוכלו לגבש תפיסת עולם מורכבת ורחבה באשר ליכולת של דתות שמרניות להכיל ביקורת פמיניסטית ליישום שינויים בתחום של צדק מגדרי וכן להיתכנות של פמיניזמים דתיים.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	פמיניזם ודת: מבוא	לימוד מקורות		

	Daphne Hampson, <i>After Christianity</i> (London: SCM Press, 2002), pp. 119-168.		יסודות הביקורת על הדתות המונותיאיסטיות	2
	רונית עיר-שי, "העלייה המחודשת של תיאולוגיית ה"עקידה" והשלכותיה המוסריות, ההלכתיות והמגדריות", <i>מחקרי ירושלים במחשבת ישראל</i> כה (תשע"ח), 273-304.		דת ומוסר ו"תיאולוגיית העקידה"	3
	Rachel Adler, "The Jew Who Wasn't There: Halakha and the Jewish Woman", in: Suzana Heschel (ed.), <i>On Being a Jewish Feminist; A Reader</i> (New York: Schocken Books, 1983), pp. 12-18	קריאה ולימוד מקורות: הרב קוק; הרב אלי הורביץ. לימוד מדרשי נשים – אנטי מהותנות.	פמיניזם יהודי ובעיית המהותנות	4
הגשת תרגיל ביניים	סינתיה אוזיק, "הערות לשם מציאת השאלה הנכונה", בתוך: דב רפל (עורך), הפנינה-האישה היהודית בחברה, במשפחה ובחינוך: ספר זיכרון לפנינה רפל (ירושלים: תשמ"ט), עמ' 152-127 Judith Plaskow, "The Right Question is Theological", edited by Susannah Heschel, <i>On Being a</i>		הבעיה התיאולוגית ביהדות וההצעות לפתרונה	5

	Jewish Feminist: A Reader (New York: Schocken Books, 1983), pp. 223-234			
6	האתגר ההלכתי/שרעי		רונית עיר-שי, "שיקול דעת הלכתי והטיות על בסיס מגדרי- ניתוח מושגי", <i>תרבות דמוקרטית</i> 16 (תשע"ד 2014), עמ' 141-185.	
7	משטור הגוף/מיניות/צניעות		טובה הרטמן, "צניעות והמבט הדתי הגברי", בתוך: <i>עוברות לפני התיבה – כשיהדות פוגשת פמיניזם</i> (ירושלים: כרמל, 2023), עמ' 89-110. תמר רוס, "תרומת הפמיניזם לדיון ההלכתי: 'קול באישה ערוה' כמקרה מבחן", בתוך: <i>הלכה, מטה-הלכה ופילוסופיה: עיון רב תחומי</i> , בעריכת אבינועם רוזנק (ירושלים: ון-ליר ומאגנס, 2011), עמ' 35-64.	
8	פמיניזמים מוסלמיים במזרח התיכון: אשה קאדי בבתי הדין השרעיים כמקרה מבחן	תיתכן הרצאת אורחת	Badran Margot, Islamic Feminism – What's in a name", in: <i>Feminism in Islam: Secular and Religious Convergence</i> (One world Publications, 2009): 242-252 Tanya Zion-Waldoks, Ronit Irshai and Bana Shoughry, "The	

	first female Qadi in Israel's Shari'a (Muslim) Courts – Nomos and Narrative”, Shofar 38.2 (2020), pp. 229-262			
9	בתי הדין הרבניים ובעיית הנישואין והגירושין	תתכן הרצאת אורחת	רות הלפרין קדרי, "דיני נישואין וגירושין והבניית המגדר", בתוך: להיות אישה יהודייה, בעריכת מרגלית שילה (ירושלים: אורים, 2001), עמ' 155-167.	
10	לימוד מקורות		סוגיית "כבוד הציבור" וריטואלים דתיים. סוגיית ירושת נשים באסלם.	
11	נשות הכותל ומהפכת המניינים השיתופיים		פרנסס רדאי, "תביעה לשוויון בהגדרת הזהות הדתית: מקרה נשות הכותל – סאגה בבית המשפט העליון", המשפט יג' עמ' (2008), 401-425.	
12	הלכה ולהטב"ק		אבישי מזרחי, רונית עיר-שי, "מותרים לכם, מותרים לכם" – אסטרטגיות רבניות מקילות ביחס להומוסקסואליות גברית בשיח הדתי", ראשית ח (תשפ"ד), 139-178	
13	סיכום		רונית עיר-שי ותניא ציון וולדקס, "הפמיניזם האורתודוקסי-המודרני	

	בישראל – בין נומוס לנראטיב", משפט וממשל טו (1-2), תשע"ג (2013), 327- 233			
--	--	--	--	--

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
תרגיל ביניים	20% מהציון הסופי
מבחן מסכם	80% מהציון הסופי

דרישות הקורס

מטלות: נוכחות שוטפת, קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה, תרגיל ביניים ומבחן מסכם (מבחן בית)

דרישות קדם

אין